

Siit ja säält

Kodukohast laia ilma

Alli Leetna elab juba hulk aastaid Tartus. Kuid ta juured ja lähedaste kalmudki on Petserimaal.

Kus ja kuidas möödus Alli (Aleksandra) lapsepõli?

Alli Leetna: Olen sündinud 31. oktoobril 1921. aastal Vana-Irboskas.

Alli Leetna.

Peale I maailmasõda elasid mu vanemad Sagorjas, seal aga põles maja maha ja isa ostis elumaja Vana-Irboskasse. Isa ajas äri ja ema pidas teemaja.

Vanemate perekonnanimi oli Podretšikov, mille isa 1921. aastal muutis Podrätšikuks. Ema nimi oli Pelageja (kutsuti: Palaga) ja isal Ivan (Jaan).

Kui isa Saptja külla maad ostis, ehitas sinna talu ja Vana-Irboskast 7 kilomeetri kaugusele Saptjasse kolisime ilmselt 1923. aastal. Ma olin paari aastane.

Kui suur oli teie pere?

Alli Leetna: Kõige vanem poeg Miko sündis 1905. aastal. Poeg Paul sündis 1908. Kolmas laps, tütar Mari sündis 1913, poeg Tepo 1917 ning mina 1921.

„Seto rahvas no tulle päaliina, ummi kombit tä tulle näütamma!..”

(Algus 1 lk)

Setomaale opma, kaema ja võibolla uma seto juuri otsma” ning „et tulevikuh tulõ seto noorsugu sagedahe siiä opma, et saas seto traditsioone najal üles ehitäda ka vahtsõmoodulisõ seto kunstielõ rikastav.”

Majaperemehed viisid seto noored tutvumiskäigule kunstiakadeemia erinevate osakondadega: keraamika, klaasikunst, ehtedisain, maal, graafika, tekstiil, nahakunst, sepis.

Üks tippphetki oli Seto Hõppõraha võistluse väljakuulutamine. Võistlus viiakse läbi Seto Kroonikogo, Setomaa Valdade Liidu ja Kunstiakadeemia koostöös ja selle eesmärk on ülemsootska sõnul „lõüdä” hüä seto mündi kavand.” Võistluse tingimused avaldatakse 15. mail veebilehel www.setomaa.ee ja

Millal Petserimaalt lahkusite?

Alli Leetna: Saptjas elasime 1944. aastani. Suvel ütlesid sakslased, et tuleb lahing, minge Motovila poole, siit ära. Makarova poolt hakatigi suutükidest laskma. Kui saime Vohina metsa, olime säält mitu päeva.

Vanem vend Miko saatis mu koju vaatama. Seal oli kõik ära lagastatud.

Hakkasime rukist lõikama. Samas ajas Vene sõjavägi meid me hobusega küüti. Koolnuid hobuseid oli palju maantee veeres maas.

Vend Paul käis Petseri gümnaasiumis, siis läks Tallinna raudteele. Venelaste sissetuleku ja ENSV tegemise järel oli Paul Petseri linnapea. Kui venelane 1941. aastal taganes, läks ka Paul nendega; oli Leningradi blokaadis, haigestus, juba surnukuurist toodi välja tagasi.

Kui ta 1944. aastal tagasi Eestisse tuli, ütles: tulge tulema, küüditamine hakkab! Vanem vend

Miko ei tulnud, ta peksti ära; on maetud Mõla kalmistule.

Ja siis tulite tulema?

Alli Leetna: Jah, tulin juba 1944. aasta sügisel Tartusse. Vend Paul oli juba Tartus; aga ta naine oli Siberisse viidud. Siberisse viidi ka Miko naine Nasta koos poja Sassi ja tütre Siinaga. Nasta tütar Siina elab siiani Siberis Hakassias, Krasnojarski kraisis.

Ta poeg Sass (Aleksander), kes elab praegu oma perega Gorki ligidal, käis nüüd 2006. aasta märtsikuus Mõlas oma isa haul ning minul Tartus külas.

Üles märkis
ILMAR VANANURM

Seto organisatsioonide esindajate kohtumine Riigikogu Petserimaa toetusrühmaga

Aeg: 17. aprill 2006.a. kell 15.15 – 16.40. Koht: Tallinn, Riigikogu hoone

Osalejad: **Riigikogu Petserimaa toetusrühmast:** Mait Klaassen, Inara Luigas, Tõnis Lukas, Tiit Niilo (juhataja), Mart Nutt, Ivari Padar, Juhan Parts.

Margus Timmo ja Aare Hörn andsid ülevaate Setomaa Valdade Liidu ettepanekutest asjatundjate komisjoni päevakorda – tarvis on saada kinnitus programmide jätkumisele ja teede remondi rahastamise jätkumisele, eraldi on vaja käsitleda viisade temaatikat ja

Setomaa Valdade Liidul taotle- da juurde algandmeid, ette val- mistada võimalik tegevuskava ja ettepanekud. 2. Toetusrühm taotleb välisministeeriumist te- gevuskava koostamiseks vaja- likku infot Setomaa asjatund- jate komisjoni ajaks, kui Seto Kongressi Vanemate Kogu sõ-

Riigikogu liikmed rahvasaadikud 25. aprillil Värskas Gümnaasiumi saalis rahva ees nii kuulasid kui vastasid. Üht-teist küsisid ise ka.

Vasakult: Robert Lepikson, Inara Luigas, Tiit Niilo, Ivari Padar, Peeter Tulviste.

Ilmar Vananurme foto

Setomaa Valdade Liidust: Aare Hörn, Margus Timmo, Kaja Tullus (protokollija);

Seto Kongressi Vanemate Kogust: Lembit Lennuk, Jüri Vaidla, Maria Korotkova (kü- lalisena).

Päevakava:

1. Ülevaade tehtust:
  - Riigikogu Petserimaa toetusrühma saadetud pöördumised, Riigikogu liikmete info.
  - Ülevaade Setomaa uurin- gust (M. Timmo, A. Hörn).
2. Riigikogu juhatuse väl- jasõidust Setomaale ja suvistest üritustes.t
3. 2007. a. eelarvest.

Ülevaade tehtust.

Tiit Niilo informeeris toetusrühma saadetud pöördumistest, millele vastuseid veel tulnud pole.

Arutati ettepanekute tege- mist Setomaa asjatundjate ko- misjonile 10. mail toimuvaks koosolekuks, et saada teavet valitsuskabinetis kokkulepitu täitmise kohta.

Peteris Eesti kultuurikeskuse rajamist.

Otsused: 1. Oodata ära Setomaa asjatundjate komis- joni 10. mai koosoleku otsu- sed ning vastused toetusrühma pöördumistele ning neist lähtu- valt arutada toetusrühma eda- isi tegevusi. 2. Saata Setomaa asjatundjate komisjoni sekre- tariaadile toetusrühma koos- olekute protokollid ja teha ette- panek edaspidi osaleda toetus- rühma koosolekutel.

Viisad.

Pikemalt arutati Petserimaaga seotud EV koda- nike soodusviisade küsimusi. Oma seisukohad esitasid Seto Kongressi Vanemate Kogu esi- ndajad, Setomaa Valdade Liidu esindajad andsid ülevaate Seto Kongressi Vanemate Kogu ja Setomaa Valdade Liidu nõupi- damisest.

Otsused: 1. Teha ettepa- nek arutada Setomaa asjatund- jate komisjonis küsimust. Seto Kongressi Vanemate Kogul ja

nastab konkreetseid küsimused.

Jüri Vaidla soovis 10. maiks infot Vene Föderatsiooni erine- vate viisade maksumuse kohta.

Margus Timmo andis põ- gusa ülevaate kuue valla uu- ringu läbiviimisest ja teatas, et uuringut tutvustatakse põhja- likult Setomaa asjatundjate ko- misjoni koosolekul.

Riigikogu juhatuse väljas- õit Setomaale.

Aare Hörn andis ülevaate 25. aprillil toimuva väljasõidu programmist ja osalejatest.

2007. aasta eelarve.

Otsused: 1. Setomaa asja- tundjate komisjonis teha et- tepanek ministeeriumidele jälgida, et kokkulepitud tege- vusteks kavandataks raha 2007. aasta riigieelarve eelnõusse.

2. Korraldada toetusrüh- ma järgmine koosolek pärast Setomaa asjatundjate komisjo- ni koosolekut ja ministeeriu- mile saadetud pöördumistele vastuste saamist.

(Väljavõte protokollist)

Põlva Seto Selts Lihavõttemaal

Põlva Seto Seltsil oli tore väl- jasõit Obinitsa Lihavõttemaa- le. Esimese elamuse saime gale- riis „Hal’as Kunn”, kus tutvusi- me Taarka-etenduse piltidega ja maalidega.

Seto Seltsimaja moro pääl kutsus peole „Tsihibärblaste” leelotamine. Aitäh Rieka Hörnale, kes õpetab noori laul- ma ning austama vanu lau- luemasid!

Üllatasid tublid näitlejad, kes mängisid näidendi „Kelläga karh”!

Südantsoojendav oli ka šokša naiste esinemine Mordvast.

Munaveeretamine meeldis eriti meie lastele, aga ka täis- kasvanutele.

Paljud tellisid juba puhtalt uudishimust seto sööki – suu- liimi, taarikapstaid, sõira, put-

ru. Üllatas Obinitsa Muuseumitarõ oma rikkaliku väljapanekuga. Sügav kummardus selle muuseumi asutajale Liidia Sillaotsale!

On tublisid setokõisi, kes viivad edasi meie kultuuri – näiteks Lihavõttemaa korralda- jad. Suur tänu!

VEERA HUNT
Põlva Seto Seltsi nimel

NATUKE NALJA!

Džentelmen.

Džentelmen on see mees, kes oma kassi nimepidi nimetab isegi siis, kui komistab temale ja kukub.

Kiri.

„Tere, Galja! Vabanda, et nii vähe kirjutasin. Nägemiseni!

Saša.”

Vihmakindel.

„Kas te tõesti usute, et see varsanahkne mantel vihma peab?” küsib ostja müüjalt.

„Ma olen selles kindel,” vastab müüja. „Kas olete kunagi näinud varssa vihmavarjuga ringi jooksmas?”

KAJA TULLUS